

Vragen aan... Klaas van Dort

Klaas maakt samen met Maaïke Vervoort en Rozemarijn Sikkes een vegetatieopname. Foto: Hans Toetenel.

Mensen kennen jou als de ‘Mossenman’, een gepassioneerd ecooloog/bryoloog. Vertel eens iets over je werk?

Passie voor de natuur zat er bij mij al vroeg in. Als kind speelde ik het liefst buiten. Mijn vader vond het dan ook logisch dat ik in Wageningen ging studeren, want daar zaten wel meer van die ‘geitenwollensokkentypes’. Het was Ab Masselink die me in 1975 de eerste mossen en korstmossen bijbracht. Hij was het ook die me stimuleerde om lid te worden van de BLWG, een briljante gedachte! ‘Mossenman’ werd ik pas als medeoprichter van de Mossenwerkgroep Wageningen en niet nadat toppers als Gerard Dirkse en vooral Huub van Melick me de fijne kneepjes van de veldherkenning hadden bijgebracht. Ik deed vervangende dienst bij De Dorschkamp, nu ALTErra, en bleef er vanaf pakweg 1983 tot 2000 actief als (bos)ecoloog. Joop Schaminée nam me op in het team van *De Vegetatie van Nederland*. Zo maakte ik kennis met de eigenaardige wetenschap die plantensociologie heet. Het zou mijn leven diepgaand beïnvloeden, om niet te zeggen definitief nog meer kleur geven. Jarenlang kon ik naar hartelust werk en mossenhobby combineren. Voor ALTErra maakte ik vegetatieopnamen – vaatplanten inclusief mossen – van de Nederlandse bostypen, in mijn vrije tijd begeleidde ik natuurreizen en plukte en passant menig mos uit zijn verband. Ik ben een gelukkig mens, want ik werk nog steeds met veel plezier in de natuur, alleen niet meer in dienstverband maar als zzp’er. Mijn adviesbureautje *Forestfun* draagt niet voor niets ‘fun’ in de naam.

De laatste jaren heb je je veelzijdigheid opnieuw bewezen door je in kortmossen te verdiepen. Hoe kon dat gebeuren?

Voor zelfstandige mossengemeenschappen was in de boekenreeks *De Vegetatie van Nederland* geen plaats ingeruimd. Een groot gemis, vond ik. En Henk Siebel met mij. Met zijn kennis en mijn enthousiasme leek het samenstellen van een overzicht van Nederlandse mos-associaties geen al te moeilijke opgave. Er was immers al veel voorwerk gedaan, door onder anderen Jan Barkman en Henk Grevén, en er waren honderden opnamen beschikbaar. Er was echter vrijwel niets gedigitaliseerd. Bovendien vonden er grote veranderingen plaats, zowel in het natuurbeheer als in het milieu. Oude associaties waren onherkenbaar verarmd, en tot nu toe onbeschreven gemeenschappen breidden

zich in hoog tempo uit. Intussen bleek ook dat de bestaande plantensociologische literatuur weinig houvast bood. Er was nog een probleem: op veel plekken leven mossen innig samen met korstmossen. Beide groepen zouden dus gezamenlijk associaties moeten vormen. De plantensociologische literatuur negeerde dit feit echter. Bryologen verzwegen de korstmossen, de lichenologen lieten de mossen achterwege, als ze al opnamen maakten. Zo werd ik gedwongen om mij ook in korstmossen te verdiepen. Dat was niet erg, mooi vond ik ze toch al. En hun rol als bio-indicator, heel fascinerend! Gelukkig kwam ik op een BLWG-excursie Leo Spier tegen. Leo bleek een ideale leermeester. Hij had een uitgebreide veldkennis, veel energie, een krasbestendige auto én veel vrije tijd. Talloze terreinen hebben we uitgekamd. Leo speurde naar soorten, ik schreef de combinaties op. Duizenden opnames hebben we inmiddels gemaakt, zowel van tuinmuurtjes in Heerlen, zwerfkeien in Friesland, plagplekken bij Zuidlaren als van essenstoven in Zeeuws-Vlaanderen. Het veldwerk is nu bijna afgerond. De computer van Bas van Gennip, de whizzkid en tevens fotograaf van het project, groepeerde de brei van opnamen tot min of meer homogene clusters. Marcel Schrijvers-Gonlag koppelt ecologische gegevens aan de associaties en leest de conceptteksten ongenadig kritisch door. Inmiddels zijn ook André Aptroot, Kok van Herk, Laurens Sparrius en Eddy Weeda bij het project betrokken. Ook anderen doen regelmatig een duik in het zakje. Het moet gezegd: ik heb enorm veel te danken aan de BLWG'ers die met mij hun kennis wilden delen. Zonder hen was mijn levenswerk, want zo ben ik het boek in alle bescheidenheid onder tussen wel gaan noemen, nooit tot stand gekomen. Om kort te gaan: publicatie van *De mossen- en korstmossengemeenschappen van Nederland*, oftewel *De Vegetatie van Nederland deel 6*, laat niet al te lang meer op zich wachten.

Klaas in Paleispark 't Loo. Foto: Kim Arends.

Volgens mij werkt je aan nóg een boek, klopt dat?

Ja, dat klopt. Het is niet te geloven. Zowel de *Veldgids Mossen* als de *Fotogids Mossen* is uitverkocht. En de belangstelling voor natuurplaatjesboeken is nog steeds groot. Dus heeft de KNNV Uitgeverij me benaderd om een betrekkelijk eenvoudige veldgids samen te stellen voor mijn favoriete doelgroep: de leergierige natuurliefhebber. Dit najaar ligt de *Basisgids Mossen* in de winkels.

Wie is de volgende persoon in deze rubriek en waarom?

Daar hoeft ik niet lang over na te denken. Leo Spier is de volgende. Hij stond aan de wieg van mijn korstmosfascinatie. Hij helpt mij nog steeds aan heldere inzichten, vooral wat betreft mijn gebrek aan veldkennis, maar ook aangaande de schoonheid van het leven zelf. Nooit is hij te beroerd om materiaal dat ik niet kan thuisbrengen voor me te determineren. En als ook hij er niet uitkwam kondigde hij stevast aan 'ik ga ermee hogerop', die combinatie van onverzettelijkheid en bescheidenheid, dat siert een leraar!